

Atsinaujinančios energetikos prioritetai Lietuvoje. Realios priemonės ir garsūs šūkiiai

Martynas Nagevičius

Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacijos prezidentas

martynas@nagevicius.lt

Pranešimo turinys

- Atsinaujanti energetika Lietuvoje skaičiais
- Požiūrio į atsinaujinančią energetiką problema
- Šiandienos situacijos įvertinimas - galimybės
- Pasiūlymai

ATSINAUJINANTI ENERGETIKA LIETUVOJE SKAIČIAIS

2013 metų duomenys

- “Žalios” elektros patiekta į tinklą: 1,42 TWh (apie 13% bendro galutinio elektros suvartojimo), t.sk:
 - Vėjo elektrinės: 0,60 TWh
 - Hidroelektrinės: 0,51 TWh
 - Biokuro elektrinės: 0,22 TWh
 - Saulės elektrinės: 0,04 TWh
 - Biodujų elektrinės 0,04 TWh
- “Žalios” šilumos patiekta į CŠT tinklą: apie 3 TWh (apie 33% visos patiektos šilumos)
- Visų atsinaujinančių išteklių dalis bendrame galutiniame energijos suvartojime – apie 22%

Atsirado technologijų gamintojai

Kiti sektoriai

- Decentralizuota šilumos gamyba – nėra pastebimo augimo
- Transportas – nėra pastebimo augimo
- Biometano gamyba - 0

Daug ar mažai?

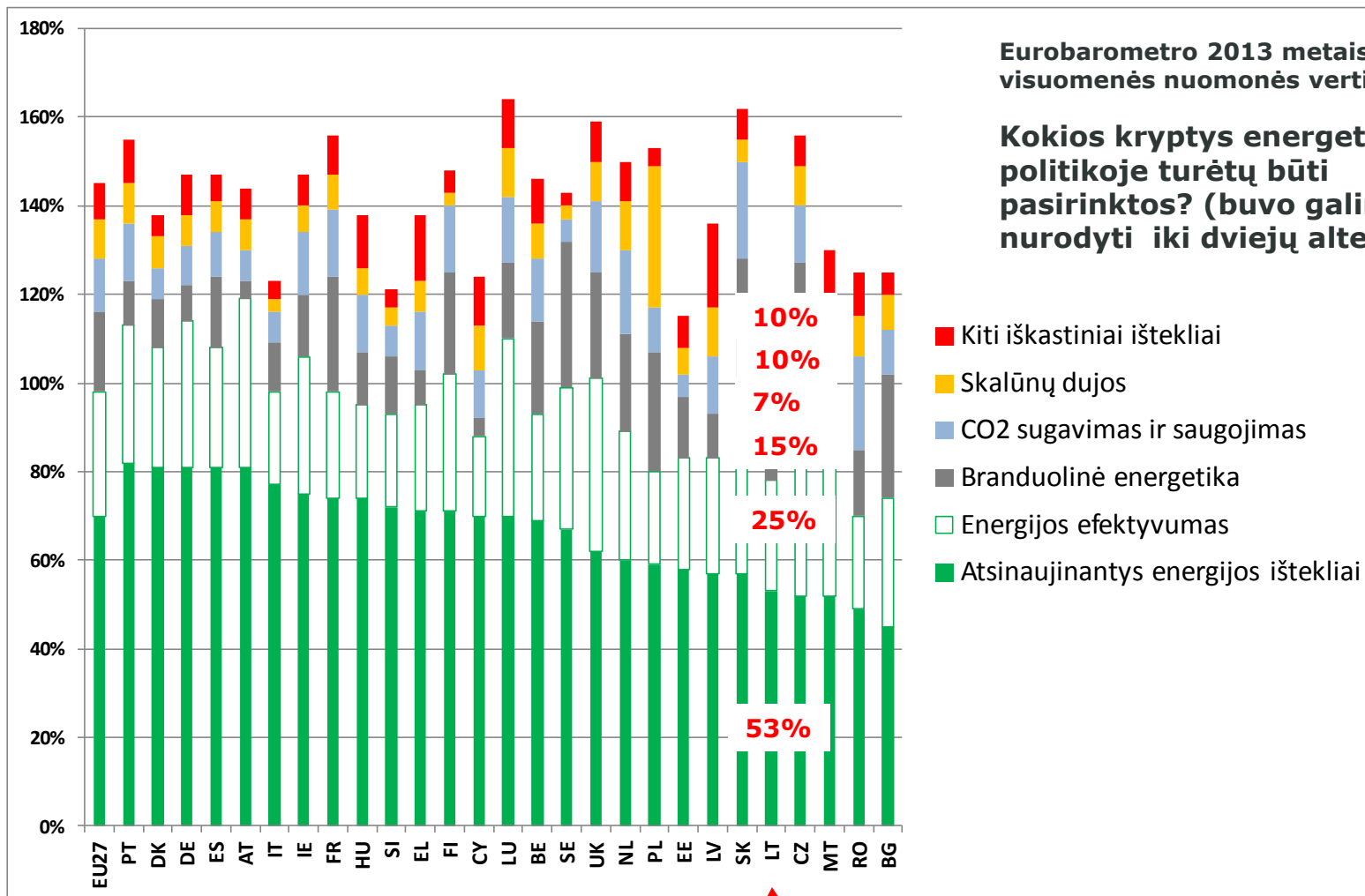
Pakankamai daug, kad galėtume teigti, kad atsinaujinanti energetika JAU tapo viena iš svarbiausių energetikos sričių Lietuvoje (atsilieka tik nuo naftos ir gamtinių dujų)

Per mažai, jei vertintume neišnaudotas galimybes

POŽIŪRIO Į ATSINAUJINANČIĄ ENERGETIKĄ PROBLEMA

Gyventojų požiūris

15 Vyriausybės programa

- Per 2009 m. peržiūrėsime ir **pradėsime intensyviai įgyvendinti miestų šilumos ūkio diversifikavimo programą**. Jos įgyvendinimas leis **didinti miestams tiekiamos šilumos ir elektros kogeneravimą iš biokuro**
 - Palaikysime ES iniciatyvas, taip pat **siūlysime naujas iniciatyvas, skatinančias mažai aplinką teršiančių atsinaujinančių energijos išteklių naudojimą**,
 - gyvendinsime NES **maksimaliai įmanomo, ekonomiškai pagrįstų vietinių ir atsinaujinančių pirminės energijos šaltinių panaudojimo kryptimi**
 - Vyriausybės energetikos politikos **prioritetas – kuo platesnis ir spartesnis atsinaujinančių bei vietinių šilumos ir elektros energijos gamybos šaltinių panaudojimas** mažinant importuojamų dujų ir naftos **mažinant importuojamų dujų ir naftos**
 - Pašalinsime visas nuo mūsų priklausomas **energijos parkų statybas, ypač Europos regione**
- Andrius Kubilius (Interviu 2012 spalio mėnesį „Frankfurter Allgemeine Zeitung“):**
- “Vokietija yra turtinga. Ji gali sau leisti aukštesnes energijos kainas. Alternatyvi energija yra brangesnė nei atominė. Be to, mūsų ištekliai yra riboti...”**

16 Vyriausybės programa

- Ekologinis žemės ūkis, transportas, **atsinaujinantys energijos ištekliai**, pažangios biotechnologijos ir nanotechnologijos – visa tai **skatina Lietuvos pažangą ir formuoja naują kryptį – žaliąją ateities ekonomiką ir energetiką.**
- NEATIDÉLIOTINAS VYRIAUSYBĖS VEIKLOS **PRIORITETAS - atsinaujinančių energijos išteklių naudojimas**
- **Tapsime šiuo metu vykstančios trečiosios pasaulinės energetikos revoliucijos**, kuri siejama su perėjimu nuo iškastinio kuro prie pasaulio ateities energetikos – atsinaujinančių išteklių energijos panaudojimo, **dalimi**
- Nacionalinės **energetikos politikos prioritetais turėtų tapti konkurencinga vietos atsinaujinančių išteklių energijos gamyba ir atsinaujinančių energijos išteklių panaudojimas** elektros energijai ir šilumai gaminti
-

Atsinaujinančios energetikos plėtros reikalingumas – du požiūriai

„Skandinaviškas“

- Kuriamos „žalios“ darbo vietos
- Išlaidos energetikai grįžta į nacionalinę ekonomiką ir galų gale – į biudžetą
- Mažėja galimų energetinių krizių kaštai
- Plėtojama technologijų gamyba, toliau tobulėja technologijos
- Mažėja klimato kaitos kaštai ateityje

„Lietuviškas“

- To reikalauja Europos Sąjunga
- Neįvykdžius reikalavimų – gresia baudos

Atsinaujinančios energetikos plėtros optimizavimo klausimas – du požiūriai

„Skandinaviškas“

- Kokia plėtros apimtis ir būdas duoda didžiausią makroekonominę naudą Valstybės ekonomikai?

„Lietuviškas“

- Kaip įgyvendinti ES direktyvų reikalavimus mažiausiai pabranginus elektros energiją (mažiausiai skyrus valstybės subsidijų)?

Lietuva dažnai elgiasi kaip prastas šachmatininkas, nesuvokiantis pėstininko aukos prasmės vardan pergalės partijoje

ŠIANDIENOS SITUACIJOS ĮVERTINIMAS - GALIMYBĖS

Biomasės energija (Kieta biomasė)

- Sustabdytas biokuro kogeneracinių elektrinių rėmimas per aukcionus
- Panaikintas rėmimas per šilumos tarifus (panaikinta papildoma leidžiamo pelno marža)
- Neparengtas prisijungimo sąlygų sąvadas (Grid Code) nepriklausomiems šilumos gamintojams, neregamentuotas naudos tarp vartotojų ir investuotojų pasiskirstymas
- Nesukurtos iniciatyvos efektyviai vartoti biokurą individualaus šildymo sektoriuje
- Laukiame 2014-2020 laikotarpio ES lėšų paskirstymo biokuro kogeneracinių elektrinių subsidijavimui tvarkos
(grėsmė, kad biokuro kodeneracinėms elektrinėms nebeliks šilumos rinkos)
(grėsmė, kad nebus sudarytos palankesnės sąlygos investicijoms į didesnį potencialą turinčias šiaudų kurą naudojančias elektrines)
- Grąšiniai nacionalizacija (grėsmė, kad vietoje investicijų vyks teisiniai ginčai)

Biomasės energija (Kieta biomasė)

- Pastačius biokuro ir komunalines atliekas naudojančias elektrines Vilniuje ir Kaune, papildomai būtų pagaminta:
 - 2,8 TWh šilumos iš biokuro
(bendras šilumos kiekis iš biokuro sudarytų tokiu atveju apie 70% visos į CŠT tinklus patiekto šilumos kiekio)
 - 1,4 TWh “žalios” elektros

Biomasės energija (Biodujos - biometanas)

- Sustabdytas biodujų elektrinių rėmimas per aukcionus
- Biometano tiekimo į gamtinių dujų tinklus rėmimo nėra
- Laukiame 2014-2020 laikotarpio ES lėšų paskirstymo biokuro kogeneracinių elektrinių subsidijavimui tvarkos

(grėsmė, kad biodujų elektrinių atveju rėmimo nebus nei per subsidijas, nei per feed-in tarifą...)

-
- Pastačius 200 biodujų ir biometano jėgainių žemės ūkio, komunalinių paslaugų ir pramonės sektoriuose:
 - Papildomai būtų pagaminta apie 320 mln. nm³ biodujų
 - Arba papildomai 160MW = **1,28 TWh** „žalios“ elektros
 - Reikalingos investicijos apie 1,9 mlrd. Lt

(Lietuvos biodujų asociacijos pateikta informacija)

Vėjo energija

- Neberengiami aukcionai naujoms vėjo elektrinėms
- Laukiama "500 MW kvotos" padidinimo

(Yra grėsmė, kad ji nebus padidinta, nors ir pripažįstama, kad tai pats pigiausias elektros generavimo būdas Lietuvos sąlygomis)

- Neparengiami teisės aktai, reikalingi vėjo energetikos plėtrai jūroje

- Padidinus bendrą vėjo jėginių galią sausumoje iki 850 MW,
 - Papildomai (lyginant su 2013) būtų pagaminta **1,75 TWh** "žalios" elektros
 - Reikalinga subsidija apie 800 mln. Lt
arba kasmetinės VIAP sąnaudos nuo 75 mln. Lt (prie rinkos kainos 20 ct/kW) iki 163 mln. Lt (prie rinkos kainos 15 ct/kWh) – 12 metų

(4-energy pateikta informacija)

Saulės energija

- Sustabdyta bet kokia naujų elektrinių plėtra
- Laukiama "net metering" tvarkos įteisinimo atsinaujinančių išteklių energetikos įstatyme

-
- Įvedus net meteringo sistemą papildomai būtų generuota iki **0,2 TWh** "žalios elektros" be jokio VIAP dydžio pasikeitimo

Hidroenergija

- Plėtra nevyksta (uždrausta statyti hidroelektrines beveik visose hidroenergetikai palankiose upėse)
- Kol kas nenagrinėjama galimybė įrengti hidroelektrinę ant Neris aukščiau Vilniaus, siekiant sukurti dirbtinį vandens tvenkinį, kaip saugumo įrenginį, galintį sulaikyti radioaktyvių medžiagų plitimą, įvykus avarijai Ašmenų AE

- Jokių veikiančių paramos iniciatyvų

Išvados apie šiandienos situaciją

- Gyvenam “permainų laikotarpiu”.
- Senos (nevykusios) paramos schemos sunaikintos, naujų nesukurta
- Didžiausi trukdžiai:
 - Neapsisprendimas dėl VAE
 - Neapsisprendimas dėl priklausomybės nuo importo mažinimo
 - Lėtas administravimas
 - Dėmesio į strateginius projektus dominavimas
 - “Nacionalizavimo” pagundos
 - Politinės valios trūkumas (“lietuviškas požiūris” į atsinaujinančią energetiką)

PASIŪLYMAI

- Atsinaujinančios energetikos plėtrą pradėti planuoti, vertinant jos plėtros makroekonominę naudą (perimti "Skandinavišką požiūrį")
- Konsultuojantis su specialistais sukurti atsinaujinančios energetikos rėmimo sistemą, kurios principų galima būtų nekeisti bent 5 metus
- Lygiagrečiai su pačios atsinaujinančios energetikos plėtra, remti "žalių" technologijų kūrimo ir gamybos plėtrą Lietuvoje

- Pastarieji įvykiai Kryme....postūmis greitesnei atsinaujinančių išteklių panaudojimo plėtrai?

Ačiū už dėmesį !

Martynas Nagevičius

martynas@nagevicius.lt